

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MDLX. ad annum MDCXXIII.

Parisiis, 1644

Titvlvs I. Qvæ Ad Fidem Tvendam, Sacramenta ministranda, & alia
pastoralia munera pertinent.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15522

T I T V L V S I .

ANNO
CHRISTI
1569.

QVÆ AD FIDEM TVENDAM, SACRAMENTA
ministranda, & alia pastoralia munera pertinent.

Decretum I.

EPISCOPVS, edicto quotannis publice proposito, omnes & singulos suæ diœcesis homines, etiam quauis dignitate, gradu, honoreve præditos, moneat, eisdemque in virtute sanctæ obedientiæ, ac pœna excommunicationis latæ sententiæ proposita, id iubeat, vt si eorum quispiam iam scit cuiusuis sectæ hæreticos homines, eove nomine suspectos, aut infames, aut quouis modo a fide catholica aberrantes, aut qui verba hæreticalia protulerint, aut qui hæreticorum libros, scriptave, quæ quouis modo auctoritate sedis apostolicæ prohibita sunt, legunt, vel apud se habent, decem ad summum diebus post edicti promulgationem, si vero in posterum sciet, decem diebus, postquam id norit, illos omnes & singulos, vel ipsi episcopo, vel hæreticæ prauitatis inquisitori denuntiet.

Parochis autem suis iubeat, vt edictum eiusmodi in singulos annos semel quadragesimæ initio, iterum ineunte Domini aduentu, publice in sua quisque parochia, cum in Missa frequentior populus adest, de scripto ipsi pronuntient & promulgent.

Decretum II.

QVO studiosius parochi in eam curam, quæ constitutione de fidei initiis, a parochis tradendis, superiori Concilio præscripta est, incumbant; id etiam curet episcopus, vt in singulis diœcesis suæ opidis & vicis doctrinæ Christianæ sodalitas instituat, quæ in eo munere ipsos parochos adiuuet. Cuius rei causâ libellus, quem vnusquisque episcopus in suæ diœcesis scholis, eo nomine institutis, adhibere poterit, iussu nostro edetur. Quibus autem locis sodalitas eiusmodi institui non poterit, in iis duo tresve homines saltem deligantur, auctoritate grauiore; qui pro Christiana pietate id sollicitudinis suscipiant, vt pueros adolescentescve ad parochum inducant, a quo in ecclesia illi fidei rudimentis imbuantur.

Decretum III.

V T detestabile blasphemix scelus quam diligentissimè
Concil. Tom. 36. V ij

me fieri potest, tollatur; præter ea quæ superiori Concilio prouinciali sancita sunt, id episcopi studeant, vt in sua quisque vrbe & diœcesi, hominum, qui zelo religionis accensi sint, sodalitatem Dei nomine instituant, præscriptis eidem sodalitati regulis vna cum indulgentiis in bulla expressis, quam felicitis recordationis Pius quartus eius rei causa confecit.

ANNO
CHRISTI
1569.

Decretum IV.

QUÆ de quauis scientia problemata, vel axiomata, vel alia quæuis eius generis publice exercendi ingenii causa, aliave ratione proponi solent, curet episcopus ne in posterum antea proponantur, quam ab ipso, aut ab iis, quos huic rei præfecerit, cognitum sit, nihil in iis subesse, quod doctrinæ fidei, & pietati Christianæ repugnet.

Decretum V.

SVM MORVM pontificum bullas, quæ quotannis de quauis causa ab illis edentur, episcopus duobus saltem post mensibus, quam illas Romæ editas cognouerit, in sua diœcesi eas potissimum promulgandas curet, quas promulgari in iis ipsis iussum erit; tum illas item, quas ad ecclesiæ suæ gubernationem pertinere aliqua ratione posse iudicabit. Quarum omnium bullarum librum confici, & in episcopali archiuo asseruari iubeat. Metropolitanus autem cura sit, eas omnes, cum primum acceperit, & ad singulos prouinciæ episcopos mittere.

Decretum VI.

EPISCOPVS, cum ad visitationis munus sacerdotes idoneos adhibere potest, ne aliis inferioris ordinis clericis utatur.

Decretum VII.

QVO magis fideles ad rerum diuinarum cultum excitentur, episcopus non in sacramentorum solum administratione, verum etiam cum consecrationis, quæ cuiquam ecclesiæ, altariue adhibetur, vel benedicendæ campanæ, vel velandæ monialis, vel alterius cuiusuis rei consecrandæ munus in conspectu populi aggreditur, illius mysterii, quod tractat, vim & rationem pie explicet.

Decretum VIII.

QUÆ ecclesiæ vel cathedrales vel collegiatæ peculiarem parochiam habent, neque eius parochiæ curatio ad

ANNO
CHRISTI
1569.

certas personas ex officio pertinet, in iis curet episcopus, ut quibus ea ipsa cura committetur, certum stipendium aut emolumentum ad eorum vitam honeste sustentandam, ipsius episcopi arbitrio, a capitulo, vel ab iis ad quos spectat, attribuat.

Decretum IX.

C V I in ecclesia cathedrali id muneris datum est, ut oleum, aut chrisma sacrum plebanis, aliisque distribuatur; is in librum, eo nomine confectum, illarum ecclesiarum nomina referat, quibus dederit. Pari ratione prepositi, plebanive, in libro notent eas ecclesias parochiales, quibus singulis annis sacra olea distribuerint.

Si vero omnes ne illa aliis deferenda dent, nisi iis, qui sacris ordinibus initiati sunt. Hoc ipsum etiam seruetur, cum parochus ad sacrum oleum agris ministrandum accedit, ut ipse scilicet, non laicus homo, illud in itinere deferat.

Decretum X.

C V M id nostra superiori provinciali Synodo de compatribus prescriptum sit, ut illi tales deligantur, qui suscepti muneris partes explere possint; id autem ipsi prestare non queant, si ne rudimenta quidem fidei norint: idcirco ea cura sit parochis, ut quos compadres ita imperitos noverint, ut symbolum fidei, siue ea quae in symbolo continentur, ignorent, illos eo officio suscipiendi de baptismo infantes, fungi ne patiantur.

Decretum XI.

Q V O D superioris Concilii provincialis decreto de duabus eucharistiae particulis ad agrum deferendis constitutum est, id quoniam non sine difficultate ubique & semper obseruari potest; ideo ubi episcopi iudicio, vel loci distantia, vel itineris temporisve difficultas, vel alia causa impedit, quo minus illud prestari possit, tum licebit sacerdoti eam sanctissimae eucharistiae particulam solum deferre, quam aeger percepturus est; ita tamen ut cum inde parochus redit, non superpelliceo, non stola indutus sit, neque tintinnabulum pulsetur, neque umbella adhibeatur, extinctis etiam luminibus, non palam vasculum deferatur.

Decretum XII.

P A R O C H I paschae tempore, sanctissimae eucharistiae

sacramentum iis tantum ministrent, qui non modo tunc in parochia suâ finibus habitant, verum etiam maiorem anni partem, aut sex saltem menses in ea habitaverint: nisi sint qui paucioribus ante diebus mensibusve illuc habitatum venerint eo animo, ut in ea domicilium habeant; nisi item qui ab episcopo, propriove paroco facultatem scripto concessam exhibuerint alio loco communicandi; tum præterea nisi peregrini sint & aduenæ homines, idque in parochia aliqua diocesis; quod si in vrbe, tum in cathedrali ecclesia eucharistia sacramentum perciperint. Horum autem peregrinorum & aduenarum, eucharistia sacramentum percipientium, nomina, cognomina, originis seu domicilii locus vno in libro fideliter asseruando a paroco ante omnia annotentur. Quare singulis diebus, cum in pascha resurrectionis Domini nostri Iesu Christi sacramentum eucharistia administrabunt, ante quam illud cuiquam præbeant, ad populum conuersi, denuntient, ut si quis eorum, qui adsunt, parochia suâ incola non est, ad suam quisque parochialem ecclesiam abeat, vbi quemadmodum Canonum sanctionibus iussum est, eo tempore sacram eucharistiam sumat.

Parochi vero urbani admoneant atque hortentur crebro eos qui rus sæpius solent, ut festis diebus illis solennibus, nempe die natali Domini, in quadragesima & hebdomada sancta potissimum, paschæ tempore, ascensionis Domini die, in celebritate corporis Domini, die pentecostes, ruri non habitent, sed in vrbe, atque in frequentioribus opidis; vbi a rusticatione feriat, sacris & diuinis officiis intersint; de verbo Dei conciones audiant; ceteraque Christianæ pietatis munera præstent: quæ ab vnoquoque Christiano homine debita solennes & statim illi dies maxime requirunt.

Decretum XIII.

Qui paschæ tempore eucharistia sacramentum non sumperint, si postquam ter aut vnica monitione, quæ vna pro tribus satis sit, etiam generatim moniti, in contumacia perseverarint: iubeat episcopus, eos ipsos ecclesia ingressu & ecclesiastica sepultura interdictos, in propria parochiali ecclesia denunciari; tum eorum nomina descripta ad cathedralis & parochialis ecclesie valuas affigi: si ve-

ANNO CHRISTI 1569. ro in contumacia perseuerarint, in eos præterea, prout iuris est, animaduertat.

Decretum XIV.

EPISCOPVS de vita & moribus mendicorum vagantium diligenter inquirat; in itaque aliqua ratione curet omnino, vt sacro paschæ tempore illi communicent.

Decretum XV.

PAROCHVS cum vel sacrosanctam eucharistiam, vel extremæ vnctionis sanctum oleum ad ægrum defert, in via septem psalmos ex animo pieque dicat, vel alias religiosas preces.

Decretum XVI.

ORATIO, quæ quadraginta horarum dicitur, ne vlla in ecclesia extra ordinem constituatur, sine episcopi concessu. Isque eam ita sancte geri curet, vt pii illius instituti ratio exigit.

Decretum XVII.

QVOD summus pontifex Pius V. propositis excommunicationis, aliisque pœnis iussit, medicos ab ægrotantis curatione post triduum abstinere, nisi eo tridui spatio, de peccatis suis confessus ille sit; id episcopus curet quam diligentissime obseruari. Rationemque præterea aliquam statuat, qua medicis ipsis facilius exploratum esse possit, ægrum peccata sua vere confessum esse.

Decretum XVIII.

NE parochi vsurarium manifestum, vt Gregorii X. constitutione sancitum est, etiamsi in testamento, aliave quadam vltima voluntate ipse mandarit ea restitui quæcumque vsuræ nomine acceperit, in sepulturam ecclesiasticam tradant, nisi pro eorum facultatibus, re ipsa illis satisfactum sit a quibus vsuras exegerit; aut si ii absunt, episcopo, vicariove eius, vel parochi, intra cuius parochiæ fines ille dum vixerat habitabat, vel notario publico de restitutione cautum sit pignoribus, aut idonea sponfione facta.

Qui vero parochus id generis hominem sciens sepeliet, is nouerit se excommunicationis pœna affectum esse ex Clementis quinti constitutione in Concilio Viennensi edita.

Decretum XIX.

SVPERIORIS prouincialis Concilii constitutione, etsi

contractus depositi, ex quibus aliquid vltra fortem percipitur, tum rei venditionis, quæ modico precio fit, adhibita redimendi pactione, tum alios præterea quosdam contractus, ex sacrorum Canonum iure, & probatorum patrum sententiis, tamquam manifeste vsurarios improbauimus; tamen quoniam sæpe, ficto meri depositi & liberæ emptionis nomine, quasi liciti contractus specie vsuræ occultantur, idcirco & cum eis qui eiusmodi contractuum aliorumve specie qui vetiti sunt vsuram commiserint, & cum notariis qui scientes rogati conscripserint, prout iuris est, agatur.

Decretum XX.

QVIBVS ob infirmam valetudinem, aut ob aliam iustam causam permissum erit, quadragesimæ diebus carne, aut aliis eo tempore vetitis cibus vesci, eos parochi pie illud admoneant, ne publice neve etiam cum domesticis, sed separatim in remotiori ædium loco, eius generis cibum capiant, vt ob corporis imbecillitatem, aut morbum potius, quo laborant, quam ob ingluuiem facere cognoscantur.

Decretum XXI.

QVO diligentius studeant, qui excommunicationis pœna affecti sunt, in sanctæ matris ecclesiæ gremium restitui, ac ne alii eorundem commercio consuetudineve per imprudentiam vtantur, nos veterum Canonum auctoritatem secuti, id iubemus, vt episcopus, cum excommunicationis sententiam contra aliquem tulerit, eumque excommunicatum palam denuntiari iusserit, eius nomen & cognomentum ad cathedralis & propriæ parochialis ecclesiæ valuas affigi; tum descriptum mitti curet parochis & vrbans & diœcesanis, qui primo saltem cuiusque mensis dominico die illum populo excommunicatum denuntient: neque hoc agere desistant, quoad ipsis episcopus significarit eundem matri ecclesiæ reconciliatum esse. Quod si tres menses is excommunicationis vinculo irretitus permanserit, illius nomen & cognomen episcopus tum reliquis huius prouinciæ episcopis, tum illis præterea denuntiet ac significet, quorum diœceses sibi finitimæ sunt. Cum autem ille ipse ad matris ecclesiæ gremium redierit, quibus antea illum excommunicatum episcopus

episcopus

ANNO
 CHRISTI
 1569.

scopus denuntiauerat , iis eundem absolutum quamprimum significet. Quod si quis per annum in excommunicatione permanserit , ad episcopum parochus eum deferat , vt contra illum agatur , quemadmodum & Canonum iure , & summorum pontificum sanctionibus decretum est.

Decretum XXII.

I V B E A T episcopus , vt dominico illo die , qui quatuor statuta ieiunii tempora , quibus ordinis sacramentum ministratur , proxime antecedit , parochi non solum solenne illud ieiunium huius rei causa institutum denuntient , verum etiam in sua vnusquisque eorum parochiali ecclesia supplicationes litaniasque pie ac religiose vel intus habeat , vel prosequente fidelium multitudine , foris ecclesiam , sicut moris est , obeat : vt Dei , sanctorumque ope impetrata , tum episcopus in eorum delectu , quibus ordines conferet , Spiritus sancti lumine illustretur ; tum illi , quibus conferuntur , in vitæ sanctitate , doctrina , religiosisque virtutibus proficiant.

Decretum XXIII.

V T quod summus pontifex Pius quintus in explicatione decreti Tridentini , quod est sessione VII. cap. 2. constituit , executionem habeat ; episcopus ne clericum vllum regularem , neque saecularem , qui regularium more in communi vitæ disciplina sit , beneficiumque ecclesiasticum non habeat , ordinibus sacris adscribat , nisi a superiore fidem ille attulerit , se religionis , cui adscriptus est , professionem confecisse , iuratusque affirmet , scripto manu sua subsignato , coram episcopo se id sponte fecisse , aut ratum habuisse. Illud autem scriptum in archiuo asseruandum episcopus curet.

Decretum XXIV.

Q V I C V M Q V E aliquem ecclesiasticum ordinem suscipit , is , vt Tridentino Concilio iussum est , certæ ecclesiæ adscribatur , in qua functiones , quas ei episcopus præscripserit , obeat : nec vero alius eidem ordo ante conferatur , quam ipsi episcopo fidem testimoniumque ille attulerit se in ecclesia , cui adscriptus est , præstitisse præscriptas sibi functiones. Si vero aliqua de causa eodem tempore ex sacrorum Canonum permisso , plures ordines mino-

res clerico episcopus contulerit ; eidem præscribat arbi-
tratu suo functiones, ad vnumquemque minorem ordi-
nem, quem ille susceperit, pertinentes.

ANNO
CHRISTI
1569.

Decretum XXV.

ILLVD maxime episcopus interdicit, ne animarum cu-
ratores, qui in hæreticorum finibus vel in locis finitimis ha-
bitant, vbi vnicuique liberum est publice & impune hære-
ticorum more viuere, matrimonii, quod inter parochiæ
suæ & illorum locorum incolas contrahendum est, secun-
dam denuntiationem faciant, neque eos matrimonio con-
iungant, aut denuntiationum, quæ matrimonio celebra-
do factæ erunt, fidem ac testimonium ad ea ipsa loca, vbi
illud ineundum est, mittant ; nisi prius eius, qui in locis hæ-
reticorum, aut hæresis nomine suspectis habitat, nomen
& cognomen episcopo denuntiarint, ab eoque impetra-
rint facultatem, alias denuntiationes faciendi, matrimo-
niique celebrandi, vel fidem denuntiationum illuc mit-
tendi, quæ eo nomine factæ sunt. Quam facultatem epi-
scopus ne det, nisi prius de fide catholica illius hominis
cognouerit, qui ea loca incolit, aut nisi item sibi omnino
exploratum sit, matrimonium eiusmodi non contrahi cum
hæreticis.

Decretum XXVI.

TRIDENTINA constitutio de matrimoniis, quæ cum
vagabundis hominibus iniri quandoque solent, seruetur a
parochis vel diligentissime.

Nec vero ipsis parochis facultatem, vt illos vagos ho-
mines matrimonio iungant, episcopus ante det, quam no-
rit, eos & solutos esse, & a catholica communiõne non alie-
nos. Matrimonii denuntiationes a parochis tum demum
fiant, cum vir & mulier, eorumve parentes, vel ii qui puel-
læ curam habent, id postularint ; sique ambo diuersis in pa-
rochiis habitant, tum in vnius & alterius item parochia
item fiant. Eas autem denuntiationes ne vlla quidem ex par-
te remittere eis liceat, nisi proprii episcopi concessu, id-
que causis iure permissis. Caueant autem parochi, ne alie-
næ parochiæ sponsum, sponsamve ante matrimonio iun-
gant, quam testimonium ab illius, qui intra parochiæ suæ
fines non habitat, parochi, si eiusdem, vel finitimæ, aut
non nimis longinquæ diocesis ille sit, scriptum acceperit ;

ANNO
CHRISTI
1569.

cuius testimonii fide sibi testatum fiat, ex Tridentini Concilii præscripto denuntiationes, quæ necessariae sunt, aut ordinarii sui voluntate omittas esse, aut factas quidem, nullumque legitimum impedimentum ab ullo homine significatum, quo minus tale matrimonium contrahi liceat. Illud vero testimonium si a parochio alienæ diœcesis fiet, ab ordinario loci, aut ab eo cui hoc ille delegarit, subscriptione ac sigillo comprobatum sit.

Decretum XXVII.

Q V I sponsalitia contraxerint, si vna ante coierint quam coram parochio & testibus matrimonium inter eos celebratum sit, illius peccati, quoniam in eo sæpe delinquitur, absolutionem episcopo reseruatam esse volumus, grauemque illis poenitentiam imponi.

Decretum XXVIII.

N E parochus ullo alio loco, quam in ecclesia ipsa, quæ sacramentorum proprius locus est, sponfos matrimonio iungat, nisi ex facultate ab episcopo permiffa.

Sponfi autem, cum in ecclesiam conueniunt, vel ad matrimonium contrahendum, vel accipiendam benedictionem, ne parochus vlla cuiusuis generis musica instrumenta afferri patiatur. Quod si ab ipso moniti id facere contempserint, tamdiu eis matrimonii celebrationem aut benedictionem differat, quoad sancte, vti debent, ob id ad ecclesiam accesserint.

Decretum XXIX.

C O N C V B I N A R I I legitime admoniti, si concubinas non eiecerint, abduxerintque se omnino ab earum consuetudine, contra eos episcopus etiam Tridentini Concilii auctoritate & excommunicatione, tum aliis præterea poenis, seuerè agat.

T I T V L V S I I .

Q V A E A D M I S S A M , D I V I N A O F F I C I A ,

ecclesiæ cultum, & ad ecclesiasticos spectant.

Decretum I.

Q V O D patrum decretis & Tridentino Concilio sancitum est, vt ne alienæ diœcesis clerici absque commendatitiis literis ab ullo episcopo recipiantur, quo faci-

Concil. Tom. 36.

X ij